

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
17 – 1301 / 09
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 8548

датум 13.10.2009.

На основу чл. 138. ст. 1. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 98/06) и члана 31. ст. 1-4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07), поступајући по притужби групе студената Архитектонског факултета, Заштитник грађана

УТВРЂУЈЕ

I Недостатак у раду Министарства просвете проузроковао је повреду права студената на упис у прву годину дипломских академских студија – мастер, на универзитетима и факултетима чији је оснивач Република, за школску 2009/10 год.

II Недостатак се огледа у томе што је Министарство пропустило да Влади РС достави план предлога уписа студената на дипломске академске студије – мастер, на високошколским установама чији је оснивач Република, чиме нису створени услови да Влада донесе одлуку о броју студената за упис у прву годину студија другог степена – мастер студије који се финансирају из буџета.

III Тим пропустом Министарство просвете је створило стање правне несигурности у погледу права на школовање које се финансира из буџета. Архитектонски факултет је ту ситуацију решио на начин који све лоше последице пропуста државних органа сваљује на студенте, и условио упис на мастер студије на том факултету плаћањем школарине која ће накнадно, када буду утврђене квоте за финансирање из буџета, студентима који накнадно утврђене услове испуне, бити враћена.

IV Студенти су таквим следом пропуста и одлука лишени могућности да се слободно одреде за упис на мастер студије, јер су одлуку о конкурисању донели без битне претпоставке слободног одлучивања – унапред познатих услова студирања, што је држава била дужна да им обезбеди.

...

Ради отклањања уочених пропуста, Заштитник грађана упућује Министарству просвете:

ПРЕПОРУКУ

I Потребно је да Министарство просвете без одлагања достави Влади РС, уз претхотно прибављено мишљење Националног савета, предлог о планираној политици уписа студената на дипломске академске студије – мастер које остварују високошколске установе чији је оснивач Република.

II Потребно је да Министарство просвете са Архитектонским факултетом, и свим другим факултетима који су ситуацију проузроковану неодрживањем квота решили на штету студената, постигне договор о прихватању пријава свих кандидата без обавезе уплаћивања цене студија или њеног дела, до доношења одлуке о квотама и одговарајућег рангирања кандидата.

Министарство просвете благовремено ће убудуће планирати политику уписа на високошколским установама чији је оснивач Република и Влади предлагати квоте за студирање на терет буџета Републике Србије.

Министарство просвете Републике Србије обавестиће Заштитника грађана у року од **15 дана** од дана пријема ове препоруке, о предузетим мерама и поступању по њој.

Р а з л о з и:

Група студената Архитектонског факултета у Београду затражила је од Заштитника грађана заштиту својих права, указујући на неправилности при упису на прву годину мастер студија које су проузроковане недостатком утврђених квота за студирање на терет буџета Републике Србије. Студенти су истовремено затражили од Заштитника грађана заштиту права да буду информисани о условима уписа и другим условима студирања који зависе од чињенице да ли студије самофинансирају или не.

У поднеску су навели да нису утврђени услови (који по закону морају бити познати и истакнути пет месеци пре почетка програма) за упис на дипломске академске студије (мастер) односно да су ти услови непознати, недовољно разјашњени, или „безброј пута промењени“. Истакли су да се на мастер студије ове године пријавило 256 студената, од којих 215 студената уписаних 2006. године, 38 студената уписаних 2005. године и пре, и 3 студента уписана са других високошколских установа. Од наведеног броја 45 студената остварило је просек изнад 9.00, а чак 114 изнад 8.50. Упркос томе и, како наводе, јавним обећањима да ће сви заинтересовани бити уписани на мастер студије, дана 26. 9. 2009. године обавештени су путем Интернет странице Архитектонског факултета о новим, како истичу, претходно недоговореним условима за упис на факултет који је требало да се обави 28. 9. 2009. године. Тим условима упис је дозвољен за 160. студената (уписаних 2006.) и 41. студенту (38+3). Сви студенти којима је упис дозвољен, чиме је већ прекршен претходни усмени договор са факултетом на који се позивају - да се на мастер студије упишу сви пријављени студенти и буде им омогућено даље школовање, према том обавештењу били би уписани са статусом самофинансирајућих студената. Студенти истичу да су на тај начин објективно уцењени да у року од два дана (викенд) прихвате услове против којих су се борили целе године и који су им економски недоступни (школарина на архитектонском факултету за годину дана износи 240.000 динара). Такође, истичу да им је због прекасног истицања услова за дипломске академске студије онемогућен упис и наставак школовања за ову годину у иностранству где је школарина знатно нижа (нпр. Италија - 700 евра, Словенија - 1400 евра, Аустрија - 300 евра,...)

Студентска служба Архитектонског факултета је истакла обавештење о накнадном упису студената дана 29.09.2009 само на основу уплаћеног новца (прве рате - 40.000 динара) и потписаног спорног уговора, без индекса, два ШВ обрасца, пријавног листа, уверења о положеним испитима на основним академским студијама, уверења о држављанству, потврде о уплаћеној конкурсној надокнади (6000 динара) и извода из матичне књиге рођених, као и фотографија кандидата.

Подносиоци притужбе сматрају да Архитектонски факултет таквим поступањем грубо прекршио закон и злоупотребио свој положај, упркос томе што таа генерација студената овог Факултета има најбољу пролазност (87%) и редовност студирања, као и највишу просечну оцену на Универзитету, и представља светлу тачку реформе високог школства у Србији.

Истовремено су навели да су се више пута обраћали ресорном министарству молбама за помоћ у решавање изложених проблема, али да конкретних помака није било.

Заштитник грађана је оценио да постоје законом прописани услови за вођење поступка по овој притужби.

На основу јавно доступних података, Заштитник грађана је утврдио да је Универзитет у Београду објавио конкурс за упис студената на дипломске академске студије за школску 2009/10 год. којим је утврђено да се кандидати пријављују за упис од 15. до 20. септембра 2009. год. а да ће поступак уписа бити окончан до 30. септембра 2009. год. При том је назначено да *„Влада РС још увек није одобрила предложене квоте за студенте на терет буџета. Уколико места на буџету не буду одобрена, додаће се броју самофинансирајућих студената“*.

Одредбама чл. 84. ст. 2. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“ бр. 76/05 и 100/07) прописано је да одлуку о броју студената за упис у прву годину студијског програма који се финансира из буџета, за високошколску установу чији је оснивач Република, доноси Влада, по прибављеном мишљењу високошколских установа и Националног савета најкасније **два месеца пре расписивања конкурса**.

Истим Законом је прописано да самостална високошколска установа расписује конкурс за упис на студије, који садржи број студената за одређене студијске програме, услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед, као и висину школарине коју плаћају студенти чије се студирање не финансира из буџета. Конкурс се објављује **најкасније пет месеци пре почетка школске године**.

Надлежност Министарства просвете уређена је чланом 15. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 65/08), којим је прописано да Министарство просвете обавља послове државне управе који се, између осталог односе на планирање и развој високог образовања. Законом о високом образовању прописано је да Министарство предлаже Влади политику високог образовања, планира политику уписа студената на студије које остварују високошколске установе чији је оснивач Република, на предлог Националног савета (чл. 23.).

Представници Министарства просвете, у разговору са службеним лицима Стручне службе Заштитника грађана, нису могли потврдити да је Министарство Влади до 8. 10. 2009. доставило предлог одлуке о броју студената за упис у прву годину студијског програма студија дипломских академских студија - мастер које се финансирају из буџета за универзитете и факултете чији је оснивач Република.

Имајући у виду да је чланом 90. Статута Универзитета у Београду наведено да школска година, по правилу, почиње 1. октобра, произилази да је конкурс за упис у прву годину мастер студија за школску 2009/10 год. морао бити објављен најкасније 1. маја 2009. год., а Владе РС је била у обавези да одлуку о броју студената за упис у прву годину студијског програма који се финансира из буџета, за високошколску установу чији је оснивач

Република, донесе најкасније до 1. марта 2009. год. (чл. 84. ст. 2. Закона о високом образовању). С обзиром да Министарство просвете није предузело радње из своје надлежности и није доставило Влади РС план уписа студената на студије које остварују високошколске установе чији је оснивач Република уз претходно прибављено мишљење Националног савета, пропустило је да изврши своју обавезу од које зависи извршење законске обавезе Владе Републике Србије од значаја за остваривање права студената свих универзитета, односно факултета чији је оснивач Република.

Позитивни прописи и начела добре управе захтевају од органа управе да поступају и предузимају мере у оквиру своје надлежности у законом прописаном року. Стандард добре управе не дозвољава нечињење и пасивност, већ тражи активан, ангажован став органа управе према обављању послова из свог делокруга и законито вршење тих послова ради остваривања циља због кога су органу дата јавна овлашћења.

Невршење послова и радњи из делокруга, односно надлежности органа управе је пропуст који за непосредне и посредне последице по правилу има, и овај пут је имао, стварање правне несигурности, отежавање правног положаја грађана и кршење њихових права.

На основу свих утврђених чињеница и околности, Заштитник грађана је утврдио пропуст у раду Министарства просвете на штету остваривања права грађана – студената на универзитетима и факултетима чији је оснивач Република и сагласно члану 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана, упутио органу управе препоруку ради отклањања уочених недостатака у раду, као и у циљу унапређења рада органа управе и спречавања сличних пропуста у будућности.

С обзиром да постоји опасност да ће због утврђених недостатака, права подносиоца притужбе бити трајно и/или у значајном обиму оштећена, Заштитник грађана је, применом чл. 31. ст. 4. Закона, у препоруци органу управе утврдио рок од 15 дана за отклањање уочених недостатака и достављање обавештења о томе.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић

Доставити копију :

- подносиоцима притужбе
- Универзитету у Београду
- у списе предмета